

Надія Шкроміда,
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
м. Івано-Франківськ

ОПТИМІЗАЦІЯ ОПОДАТКУВАННЯ У КОНТЕКСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Політична нестабільність у державі, мінливе законодавство та перманентність проявів кризових явищ у економіці породжують синергетичний вплив на динаміку розвитку і структуру вітчизняного бізнес-середовища. За таких умов знижується платоспроможність населення, різко зменшується рівень споживчого попиту та посилюється конкурентна боротьба, що у підсумку вимагає від керівництва господарюючих суб'єктів перегляду існуючих та розробку нових підходів до управління фінансово-господарською діяльністю. Швидкість реакції менеджменту на ринкові трансформації та забезпечення правильності прийняття рішень змушують вдосконалювати систему обліково-аналітичного забезпечення, зокрема в частині облікової політики на підприємстві.

Під обліковою політикою підприємства згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» слід розуміти «...сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності» [1]. Зрозуміло, формування облікової політики здійснюється, виходячи з особливостей діяльності підприємства, інформаційних потреб апарату управління та запитів власників (акціонерів). Одночасно, вагомим чинником у процесі формування облікової політики є обрана суб'єктом господарювання система оподаткування.

На даний момент Податковий кодекс передбачає право вибору системи оподаткування, виходячи з організаційно-правової форми і специфіки діяльності та, відповідно до статті 17, самостійно обирати метод ведення обліку доходів і витрат [3]. У цьому контексті платнику податків надається можливість вдосконалюватися, а саме у напрямку оптимізації податкового навантаження.

За результатами проведених досліджень встановлено, що оптимізацію оподаткування часто ототожнюють з ухилянням податків і зборів та вважають незаконним маневром (правопорушенням) в обліковій практиці. Проте, вказане твердження є неправильним, оскільки під податковою оптимізацією слід розуміти зменшення величини податкових зобов'язань шляхом наперед визначених правомірних дій платника податку, внаслідок яких є можливість використання всіх наданих чинним законодавством пільг, податкових звільнень та інших переваг. Оптимізація податкового навантаження передбачає вибір платником податків найбільш вигідних правових форм ведення діяльності з метою формування оптимальної суми податків в конкретних умовах господарювання згідно з діючим законодавством. До правових форм слід віднести можливий вибір організаційно-правової форми ведення бізнесу, податкового режиму, облікової політики, виду і умов цивільно-правових договорів та ін. У зарубіжній практиці розробка виважених управлінських рішень у напрямку мінімізації податкового тиску в законних межах вважається характерним напрямом формування податкової політики суб'єкта господарювання в умовах ринкових відносин.

Дослідження вітчизняного досвіду бізнес-процесів засвідчує, що до основних способів оптимізації оподаткування слід віднести:

- використання пільг, які передбачені чинним законодавством. Так, відповідно до норм Податкового кодексу суб'єкти господарювання у визначених випадках можуть обрати спеціальний режим оподаткування, що у підсумку зменшується податковий тягар;

- дроблення бізнес-структур на окремі компоненти з метою переходу на спрощену систему оподаткування. Вказаний спосіб досягається за допомогою структуризації господарської одиниці та зміни організаційно-правової форми, при цьому не порушуючи економічної послідовності бізнес-процесів;

- формування оптимального портфелю бізнес-партнерів (контрагентів). Мається на увазі, у процесу фінансово-господарської діяльності здійснювати правильний підбір контрагентів, фінансові правовідносини з якими дозволяють

з високих ставок податків перейти на більш вигідні та, внаслідок, зменшити податкове навантаження;

– ділення складних фінансових операцій на більш спрощені господарські операції, внаслідок чого досягається оптимізація податного навантаження;

– поділ і делегування податкового навантаження на інші господарюючі суб'єкти шляхом створення дочірніх підприємств, які згідно реєстрації і розташування можуть мати податкові пільги та звільнення. За таких умов можна розвантажити основне (материнське) підприємство.

Підсумовуючи слід відзначити, в складних умовах господарювання керівництво підприємства має можливість переглянути діючу облікову політику, зокрема в частині обліку і звітності в оподаткуванні. Вважаємо, оптимізація податкового навантаження дозволить господарюючому суб'єкту зміцнити фінансову незалежність та забезпечити стійкість функціонування на відповідному ринку, не порушуючи при цьому норм і вимог чинного податкового законодавства.

Література

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
3. Податковий кодекс України зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>